

Załącznik do Uchwały Nr LI/515/2024

Rady Gminy Czarna

z dnia 16 lutego 2024 roku

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
DOMOWEJ ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY
DOMOWEJ W GMINIE CZARNA
NA LATA 2024 – 2030**

Czarna Górna 2024

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	3
I. PODSTAWA PRAWNA.....	4
II. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ.....	5
III. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ NA TERENIE GMINY CZARNA.....	13
IV. CELE I PRZEWIDYWANE EFEKTY PROGRAMU.....	16
V. CZYNNIKI GWARANTUJĄCE WŁAŚCIWĄ REALIZACJĘ PROGRAMU.....	20
VI. ZAGROŻENIA W REALIZACJI ZADAŃ PROGRAMU.....	21
VII. REALIZACJA PROGRAMU.....	21
VIII. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU.....	21
IX. ŹRÓDŁA FINASOWANIA PROGRAMU.....	23
X. SPRAWOZDAWCZOŚĆ.....	23
PODSUMOWANIE.....	23
ZAŁĄCZNIK NR 1	25

WSTĘP

Przemoc we współczesnym świecie jest problemem powszechnym, który dotyczy ludzi bez względu na ich wiek, płeć, status materialny, poziom wykształcenia, czy wykonywany zawód. Jest zjawiskiem złożonym i wieloczynnikowym, dlatego, aby skutecznie przeciwdziałać przemocy, a tym samym pomagać rodzinom, w których jest ten problem, potrzebne jest interdyscyplinarne spojrzenie na rodzinę, jej członków i ich sytuację, potrzeby i zachowania. Od kilkunastu lat zaczyna przebijać się do świadomości społecznej problem przemocy domowej. Początkowo problem ten był marginalizowany i przemilczany, stopniowo jednak zaczęto podejmować różne działania mające na celu łagodzenie skutków społecznych tego zjawiska. Wśród wielu zatrważających zjawisk obserwujemy jeszcze jedno – przemoc staje się „towarem” sprzedawanym w licznych programach telewizyjnych, jest główną atrakcją filmów czy gier komputerowych. Ma swojego „odbiorcę” wśród niemal wszystkich grup wiekowych. Przemoc stała się, zatem swoistym rodzajem rozrywki, zabawy. Choć przemoc i agresja, jako forma zachowań społecznych istniała od zarania dziejów we wszystkich kulturach i religiach, to właśnie obecnie obserwujemy zjawisko swoistego rozkwitu, eskalacji przemocy, a jednocześnie wzrastającego nią zainteresowania.

Przemoc jest jednym z najbardziej niepokojących zjawisk współczesnego świata, jest mechanizmem regulującym stosunki panujące między ludźmi w różnych grupach, instytucjach, środowiskach i układach społecznych. Z badań dotyczących rodziny, a także obserwacji życia społecznego wiadomo, że ludzie niechętnie przyznają się do przemocy wewnątrz rodziny. W Polsce trudno jest określić dokładnie skalę tego zjawiska. Co roku zgłasza się zaledwie kilkanaście tysięcy spraw o znęcanie nad rodziną, w tym samym czasie policja rejestruje około miliona awantur domowych, do których jest wzywana.

Zjawisko przemocy domowej od wielu lat w Krajach Europy Zachodniej jest traktowane, jako ważny problem społeczny. W czasie kilkunastu lat powstało wiele dokumentów, organizacji międzynarodowych, które zalecają krajom członkowskim Unii Europejskiej podjęcie zmian prawa i praktyki w celu skuteczniejszego przeciwdziałania przemocy w rodzinie, udzielania pomocy ofiarom przemocy i skuteczniejszych oddziaływań na sprawców przemocy domowej.

Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie i bez wątpienia należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Statystycznie większość osób doznających przemocy domowej

stanowią kobiety. Innymi szczególnie wrażliwymi kategoriami osób doznających przemocy domowej są m.in.: małoletni, osoby starsze, osoby niepełnosprawne.

I. PODSTAWA PRAWNA

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jego przygotowania stanowi realizację przepisów art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 z późn.zm.).

Program realizowany jest na podstawie następujących aktów prawnych:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2021r. poz 1249 z późn.zm.),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023, poz.165 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2022 r. poz. 1375 z późn.zm.),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2023 r., poz. 2809 z późn.zm.),
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie Procedury Niebieskie Karty oraz wzorów formularzy Niebieska Karta (Dz.U. z 2023 r., poz. 1870 z późn.zm.),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej (Dz.U. z 2023 r., poz. 1165 z późn.zm.),
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 4 września 2023 r. w sprawie procedury postępowania Policji przy wykonywaniu przez pracownika socjalnego zapewnienia ochrony dziecku w razie zagrożenia jego życia lub zdrowia w związku z przemocą domową oraz podejmowaniu decyzji o zapewnieniu tej ochrony (Dz. U. z 2023 r., poz. 1807 z późn.zm.),
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 września 2023 roku w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzajach uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej (Dz.U. z 2023 poz. 1827 z późn.zm.),

- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 czerwca 2023 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób zatrudnionych w tych ośrodkach (Dz.U. z 2023 r., poz.1158 z późn.zm.).

II. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ

Pojęcie przemocy, podobnie jak wiele innych pojęć używanych w naukach społecznych, jest bardzo różnie definiowane w literaturze przedmiotu. W różnym znaczeniu bywa używane zarówno w języku naukowym, jak i w mowie potocznej. Według Ireny Pospieszyl przemoc to „każdy akt godzący w osobistą wolność jednostki, zmuszanie jednostki do zachowań niezgodnych z jej własną wolą”. Inni autorzy, Galles czy Cornell definiują przemoc, jako „akt podejmowany intencjonalnie lub jako wynikający z intencji spowodowania fizycznego bólu lub zranienia drugiej osoby.” W związku z powyższym na zagadnienie przemocy domowej możemy spojrzeć z wielu perspektyw. Przemocą domową zajmuje się szereg dyscyplin naukowych takich jak: psychologia, pedagogika, prawo, socjologia, polityka społeczna, itp., Dlatego też precyzyjne określenie tego zjawiska nastrocza wielu problemów interpersonalnych. Na przemoc domową można spojrzeć z perspektywy prawnej, moralnej, psychologicznej i społecznej.

Najprostszą i dostępną dla każdego przeciętnego człowieka definicją jest definicja przemocy zawarta w Słowniku Języka Polskiego, która określa przemoc, jako „fizyczną przewagę wykorzystywaną do czynów bezprawnych dokonywanych na kimś, lub narzuconą bezprawnie władzę, panowanie”. Definicja ta jednak nie wyczerpuje do końca określenia, czym, tak naprawdę jest przemoc domowa. Dlatego też warto pokusić się o inne, dostępne w literaturze definicje przemocy. Wg. Anny Lipowskiej-Teutsch definicja ta brzmi „Pojęcie przemocy w rodzinie obejmuje wszelkie odmiany złego traktowania tych członków rodziny, którzy nie są w stanie skutecznie się bronić”. Również Organizacja Narodów Zjednoczonych podobnie definiuje przemoc domową „Są to działania i zachowania występujące w różnych związkach międzyludzkich”. Przemoc domowa ma różne formy, jednak każda z nich charakteryzuje się tym, że jest intencjonalna, podczas aktu przemocy zachwiana jest równowaga sił między sprawcą a ofiarą, narusza prawa i dobra osobiste ofiary, powoduje cierpienie i ból. Mówiąc o przemocy domowej musimy brać pod uwagę każdy z jej aspektów: psychologiczny, społeczny, moralny i prawny. Pomoc ofiarom i sprawcom przemocy domowej jest skuteczna wtedy, gdy całościowo obejmuje problem.

Przemoc domowa jest zjawiskiem, które występuje na całym świecie. Najczęściej dotyka ona najsłabszych, którzy nie potrafią sami się obronić, przede wszystkim kobiety i dzieci. Przemoc ta jest tym bardziej dotkliwa, ponieważ pochodzi od osób najbliższych, które powinny obdarowywać miłością i gwarantować poczucie bezpieczeństwa. Wbrew powszechnemu mniemaniu przemoc występuje we wszystkich środowiskach rodzinnych. Zdaniem socjologów kulturowo uwarunkowanym źródłem konfliktów rodzinnych jest współczesny model rodziny, który izoluje ją od otoczenia. Sprawia, że rodzina boryka się sama ze swymi problemami, bez wsparcia z zewnątrz. Rodzina w swojej naturze zawiera wiele czynników konfliktogennych. Jednym z nich jest fakt skupienia różnych płci, temperamentów, osobowości, potrzeb zainteresowań czy doświadczeń jednostek w rodzinie. Według J. Merlibrudy przemocą domową na gruncie psychologii określa się: „każde działanie lub rażące zaniedbanie dokonane przez jednego z członków rodziny przeciwko pozostałym, wykorzystujące istniejącą lub stworzoną przez okoliczności przewagę siły lub władzy i powodujące u ich ofiar szkody lub cierpienia, godzące w ich prawa lub dobra osobiste, a w szczególności w ich życie lub zdrowie fizyczne bądź psychiczne”. Określenie to obejmuje zarówno małżonków, partnerów, dzieci, rodzeństwo, rodziców i starszych członków rodziny. Grupą krzywdzoną są osoby słabsze i starsze. Jest to szczególnie widoczne, gdy zmienia się proporcja kondycji między nimi a agresorem na ich niekorzyść. Wyróżniamy kilka rodzajów przemocy i każdy z nich ma swoje charakterystyczne wyznaczniki, chociaż wiele elementów jest wspólnych, chociażby to, że każda forma przemocy powoduje ból, cierpienie, zawsze narusza prawa i dobra osobiste ofiary i jest intencjonalna.

- **Przemoc fizyczna** – każde agresywne zachowanie skierowane przeciwko ciału ofiary, mogące prowadzić do bólu oraz fizycznych obrażeń (m.in. popychanie, obezwładnianie, szarpanie, policzkowanie, uderzanie pięścią, kopanie, duszenie, rzucanie przedmiotami, użycie broni).
- **Przemoc psychiczna** – agresywne zachowania, które mają na ogół charakter poniżający lub budzący poczucie zagrożenia i wywołują emocjonalny ból lub cierpienie (m.in. wyśmiewanie, wyzywanie, krytyka, groźby, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami).
- **Przemoc seksualna** – wymuszenie pożycia seksualnego lub nieakceptowanych i niechcianych praktyk seksualnych (np. mąż, który stosuje przemoc lub grozi użyciem przemocy, żeby zmusić żonę do stosunku, może zostać skazany za gwałt).

- **Przemoc ekonomiczna** – uniemożliwienie dostępu do rodzinnych środków finansowych (np. odbieranie zarobionych pieniędzy, niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny, uniemożliwienie podjęcia pracy).
- **Przemoc cyfrowa** - znana również jako cyberprzemoc, to rodzaj przemocy wobec innych osób, którą stosuje się za pomocą nowoczesnych technologii, takich jak Internet, media społecznościowe czy komunikatory internetowe. Przemoc cyfrowa może przybierać wiele form, w tym nękanie, zastraszanie, obrażanie, szantażowanie lub grożenie.
- **Przemoc kulturowa** - to rodzaj przemocy wobec grup i jednostek, których pochodzenie etniczne, religia, orientacja seksualna, płci czy wiek różni się od norm obowiązujących w danej kulturze. Przemoc kulturowa może przybierać różne formy, od obrażania, niszczenia dóbr kultury, po zakazywanie określonych praktyk kulturowych lub dyskryminację.
- **Zaniedbanie** – ciągłe niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Ofiarami przemocy są na ogół kobiety i dzieci oraz osoby starsze, rzadziej mężczyźni. Kategorią ofiar przemocy, o której mówi się znacznie mniej niż o dzieciach i kobietach są osoby niepełnosprawne i ludzie starzy. Przemoc w rodzinie zwana także przemocą domową, chociaż istnieje tak długo, jak sama rodzina, w Polsce stała się problemem społecznym, o którym zaczęto mówić publicznie, dopiero w latach 90. Wówczas to zaczęły pojawiać się publikacje na ten temat, podjęto badania naukowe i statystyczne w celu zbadania skali zjawiska oraz zaczęły powstawać pierwsze miejsca udzielania pomocy ofiarom przemocy domowej.

Przemoc domowa charakteryzuje się tym, że:

- jest intencjonalna – przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie osoby doznającej przemocy,
- siły są nierówne – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą (nie tylko fizyczną),
- narusza prawa i dobra osobiste – osoba stosująca przemoc wykorzystuje przewagę sił, narusza podstawowe prawa drugiej osoby, np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku,
- powoduje cierpienie i ból – osoba stosująca przemoc naraża zdrowie i życie drugiej osoby na poważne szkody.

Przestępstwo znęcania się zostało w kodeksie karnym skonstruowane jako zachowania z reguły wielodziałaniowe. Pojęcie znęcania się, w podstawowej postaci, ze swojej istoty zakłada powtarzanie przez osobę stosującą przemoc w pewnym przedziale czasu zachowań skierowanych wobec pokrzywdzonych. Zatem, poza szczególnymi przypadkami, dopiero suma tych zachowań decyduje o wyczerpaniu znamion przestępstwa z art. 207 § 1 Kodeksu karnego. Przemoc ma, więc charakter długotrwały, nie jest zdarzeniem jednorazowym, ale cyklicznym.

✓ **PSYCHOLOGIA SPRAWCÓW PRZEMOCY**

Zachowanie sprawców miewa różną "temperaturę", tak, więc przemoc może być "gorąca" lub "chłodna". U podstaw gorącej przemocy znajduje się furia, czyli dynamiczne i naładowane gniewem zjawisko pęknięcia tamy emocjonalnej, uruchamiające agresywne zachowanie. Furia jest wybuchem skumulowanych i niemożliwych do powstrzymania uczuć złości lub wściekłości. Doświadczanie furii uruchamiającej akt przemocy miewa czasem charakter ekstazy i sprawcy "upajają się" stanem zmienionej świadomości, który temu towarzyszy. Przemoc chłodna wydaje się znacznie spokojniejsza, choć czasem spokój skrywa silne emocje, skutecznie tłumione i kontrolowane. Sprawca realizuje specyficzny scenariusz zapisany w jego umyśle, a czasem również w obyczajach i środowiskowej kulturze. Zmierzając do jakiegoś celu, jest gotowy do szkodliwego wtargnięcia na wewnętrzne terytorium psychiczne swego dziecka lub współmałżonka. Znajduje dla tego usprawiedliwienie nawet wtedy, gdy staje się świadomy cierpienia, które spowodował. Przemoc chłodna bywa oddziaływaniem zmierzającym nieraz do wzniosłych celów, które zdaniem sprawcy uzasadniają bolesne dla bliskiej osoby środki.

W dużej liczbie przypadków przemoc jest związana z nietrzeźwością sprawców, ale alkohol nie powinien być obarczony bezpośrednią i wyłączną odpowiedzialnością za przemoc. Osłabia racjonalną kontrolę nad zachowaniem i nasila się gotowość do reagowania złością oraz przyczynia się do zwiększenia ilości niepowodzeń życiowych stanowiących źródła stresu i frustracji. Uzależnienie od alkoholu nie zwalnia jednak z odpowiedzialności za przemoc.

Postępowanie sprawców bywa wspierane przez czynniki kulturowe. Przez wieki przemoc w stosunku do kobiet i dzieci była akceptowana nie tylko obyczajowo, ale i prawnie. Warto w tym miejscu przypomnieć, że sprawcami przemocy bywają również kobiety znęcające się nad swoimi mężami (choć zdarza się to znacznie rzadziej niż odwrotnie) oraz nad swoimi dziećmi.

✓ PSYCHOLOGIA OFIAR PRZEMOCY DOMOWEJ

Ofiary przemocy domowej doświadczają lęku, cierpienia, bezsilności, przygnębienia i rozpacz. Ich ciało i psychika doznają zarówno ostrych urazów jak i podlegają procesowi niszczącego i rozciągniętego w czasie stresu i zagrożenia. Próbuje się także bronić.

Pod wpływem podobnych zjawisk i powtarzania się aktów przemocy oraz na skutek małej skuteczności radzenia sobie z urazami, krzywdzona osoba zaczyna przystosowywać się na stałe do roli ofiary i przestaje się bronić. Zaczyna myśleć o sobie i o swoim życiu tak, jakby bycie ofiarą było jej nieuchronnym przeznaczeniem do końca życia. Staje się nietolerancyjna dla własnych słabości i błędów, obwinia się i odmawia sobie podstawowych praw ludzkich, przestaje oczekiwać poprawy swojej sytuacji. Traci nadzieję i poczucie godności. Czasem w odruchu rozpacz podejmuje zamach na swoje życie lub na życie sprawcy. Oczywiście tylko u części ofiar proces wiktyimizacji osiąga ten ostatni etap. Na ogół nie wiemy, jak często się to dzieje, ponieważ osoby w tym stanie nie szukają już pomocy.

Lee Bowker na podstawie badania 1000 kobiet systematycznie bitych przez partnerów zidentyfikowała siedem podstawowych strategii, którymi posługują się kobiety amerykańskie w celu powstrzymania własnego męża od bicia. Są to strategie uniwersalne:

- Bite kobiety **próbują rozmawiać ze sprawcami** na temat tego co zrobili. Opowiadają im o swoim cierpieniu i krzywdzie oraz starają się wzbudzić w nich poczucie winy. Zdarza się, że sprawcy zgłaszają gotowość do zaprzestania bicia, jeżeli ofiara będzie posłuszna i będzie spełniać ich oczekiwania. Często jednak rozmowy prowadzą do ponownych ataków złości, więc kobieta uczy się milczeć.
- Inna strategia to **uzyskiwanie od sprawcy przemocy obietnic poprawy** i powstrzymywania się od bicia. Odwoływanie się do miłości, do moralności, do tego "co pomyślą sobie sąsiedzi i dzieci" może skłonić sprawcę do przyrzeczenia, że już nigdy więcej nie zachowana się brutalnie.
- **Straszenie sprawców** jest częstym sposobem postępowania ofiar, które grożą powiadomieniem policji, opuszczeniem domu, rozwodem, skargą w zakładzie pracy itp. Jednak groźby te stosunkowo rzadko są spełniane i sprawcy zdają sobie z tego sprawę. Dlatego jedynym sposobem zwiększenia skuteczności tej strategii jest zrealizowanie przynajmniej części tych gróźb.
- Inny sposób radzenia sobie to **ukrywanie się przed sprawcą**. Czasem oznacza to wybieganie z domu, chowanie się w innym pokoju, zamykanie w łazience, w piwnicy

lub w szafie. Przynosi to doraźną nadzieję uniknięcia pobicia, ale często tworzy pretekst dla męża do następnych aktów przemocy. Mężczyzna, który aktami przemocy potwierdza swą dominację i władzę, pragnie kontrolować nie tylko zachowanie, ale i miejsca, w których znajduje się ofiara.

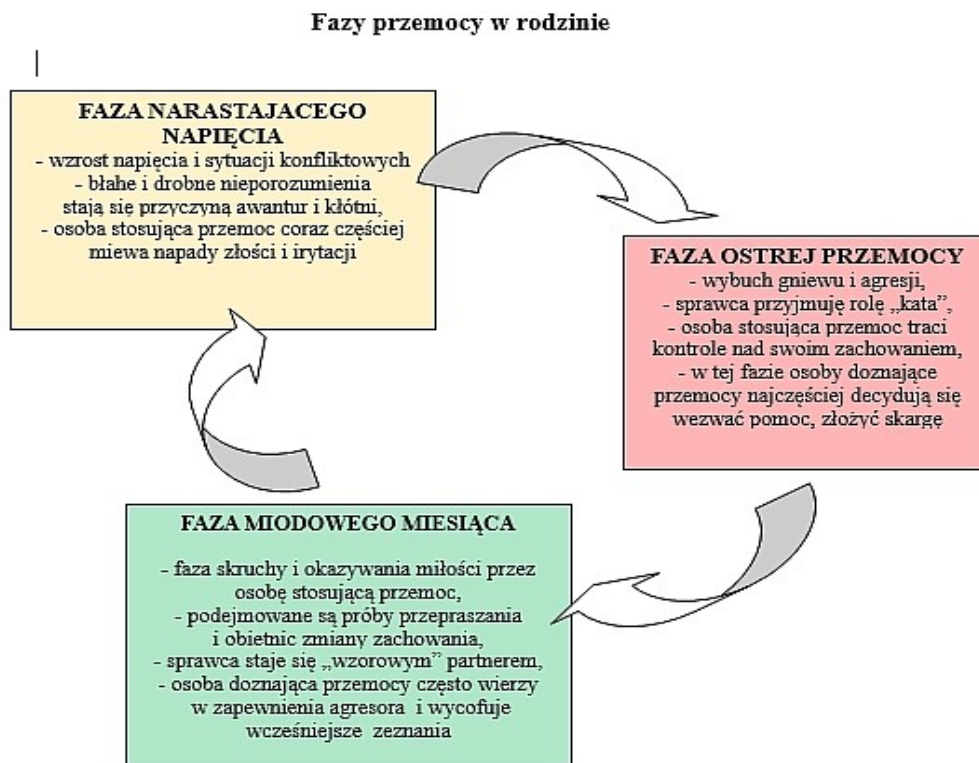
- **Pasywna obrona** to strategia polegająca na próbach osłonięcia własnego ciała dłońmi, ramionami, stopami, poduszką lub sprzętami domowymi. Pasywna obrona w przypadku większości badanych kobiet nie pomagała, a często zwiększała agresywność sprawców. Dla mężczyzn o cechach sadystycznych kobiecie płacz stanowi dodatkową stymulację agresywnego zachowania i skłania do kontynuowania przemocy.
- Odmienną strategią jest **unikanie**. Zwykle stanowi próbę zapobiegania aktom przemocy przed pojawieniem się agresywnego ataku. Kobiety starają się "schodzić z oczu" gdy przeczuwają, że zbliża się fala jego agresji. Opuszczają dom na chwilę przed powrotem męża lub odmawiają podejmowania dyskusji w przypadku zaczepek męża prowokujących sytuacje przemocy. Mogą również nauczyć się, że należy powstrzymać się od pewnych zachowań, aby uniknąć kolejnego bicia.
- Ostatnią strategią jest **walka obronna**. Stosuje ją wiele bitych kobiet, które próbują oddawać razy, drapią, kopią i gryzą lub odpychają. Czasem rzucają przedmiotami, policzkują go lub uderzają tym, co mają pod ręką. Agresywne zachowanie ofiary powstrzymywało sprawcę tylko wtedy, gdy nabierał przekonania o dużej desperacji ofiary i zdecydowaniu na wszystko. Zdarzało się to jednak bardzo rzadko. W większości przypadków walka obronna jest strategią niebezpieczną i powoduje nasilenie przemocy. Sprawca uzyskuje dodatkowe powody do karania za nieposłuszeństwo.
- Istnieją jeszcze **strategie poniżające**, które polegają na całkowitym podporządkowaniu się a nawet na poniżaniu się przed sprawcą, którego zadawałają widoczne przejawy zniewolenia ofiary. Aktywna i brutalna przemoc nie jest mu wtedy niezbędna do podtrzymywania poczucia mocy i władzy. Jednak za stosowanie tej strategii kobiety płacą najwyższą cenę zniszczenia własnej podmiotowości i uzależnienia się od sprawcy.

✓ **DYNAMIKA INTERAKCJI MIĘDZY OFIARĄ I SPRAWCĄ PRZEMOCY DOMOWEJ**

Przemocy fizycznej zawsze towarzyszy przemoc psychiczna. Przemoc psychiczna może jednak występować bez udziału przemocy fizycznej. Termin "przemoc psychiczna" posiada trzy znaczenia. Oznacza sytuację sprawowania przez sprawcę psychologicznej kontroli nad ofiarą, wskazuje że krzywdzenie ofiary może się dokonywać przy pomocy oddziaływań psychologicznych oraz zwraca naszą uwagę na uszkodzenia psychiki spowodowane przez przemoc. Przemoc psychiczna w ekstremalnych przypadkach ujawnia podobieństwa do metod przymusu i terroru stosowanego w krajach totalitarnych wobec więźniów wojennych lub politycznych. Badacze odkryli kilka zjawisk wspólnych dla przemocy psychicznej w rodzinie i dla procedury "prania mózgu" (brainwashing) stosowanej w komunistycznych Chinach i Korei wobec jeńców amerykańskich (Mellibruda, 1996). System prześladowań stosowany wobec jeńców i przeciwników politycznych w krajach totalitarnych realizowany w specjalnych obozach reedukacyjnych opierał się na izolacji społecznej więźniów, poniżaniu ich i degradacji, wymuszaniu posłuszeństwa, groźbach i demonstracjach mocy, doprowadzaniu do bezradności i wyczerpania, sporadycznych i nieprzewidywalnych objawach pobłażliwości i aprobaty dla więźniów, ośmieszaniu ich i kwestionowaniu racjonalności myślenia. Celem tego systemu było uzyskanie pełnej kontroli nad psychiką i postępowaniem więźnia oraz zawładnięcie jego umysłem tak, by z przekonaniem przyjął ideologię prześladowcy. Sprawca przemocy domowej często stara się doprowadzić do izolacji społecznej ofiary. Kontroluje i ogranicza jej kontakty z innymi członkami rodziny, koleżankami i z sąsiadami. Zachowuje się obraźliwie wobec jej znajomych lub robi awantury w ich obecności, co powoduje, że osoba doznająca przemocy wstydzi się ich zapraszać i kontaktować z nimi. Zakazuje jej opowiadać o tym, co dzieje się w domu i karze ją za złamanie zakazu. Narastająca izolacja i ukrywanie przed innymi swego cierpienia pogłębia jej bezsilność i powiększa władzę sprawcy. Sprawca przemocy wielokrotnie krytykuje i poniża ofiarę, także w obecności innych ludzi. Powtarza jej, że jest zła, głupia, brzydka, obrzuca ją wyzwiskami i wyolbrzymia jej wady i błędy. Doświadczając skrajnego poniżenia osoba doznająca przemocy zaczyna myśleć, że może czymś sobie zasłużyła na takie traktowanie. Zaczyna myśleć, że nie może być dla nikogo atrakcyjna, a utrzymanie związku ze sprawcą jest jedyną szansą, by nie zostać samotną. Tak bardzo pragnie aprobaty, że gdy zdarzy się, iż prześladowca ją pochwali lub się do niej uśmiechnie, przyjmuje to z wdzięcznością. Gdy staje się świadoma tego, co z nią się dzieje, zaczyna odczuwać niechęć do siebie i zadręczać się oraz obwiniać za sytuację w której żyje. Sprawca

domaga się posłuszeństwa we wszystkich dziedzinach życia rodzinnego - posiłków, ubierania, wydawania pieniędzy, wychowywania dzieci, itd. Wymagania te często się zmieniają i nieraz bywają irracjonalne. Początkowo ofiara protestuje i dyskutuje, jednak z czasem, by zapewnić sobie spokój i ze strachu, zaczyna się podporządkowywać bez sprzeciwu. Pod wpływem udręczenia i "prania mózgu" u ofiary pojawia się stan nieustannego wyczerpania. Jest on wynikiem ciągłego stresu, czuwania nad samoobroną i spełnianiem żądań sprawcy. Energię pochłania również konieczność ukrywania strachu, rozpacz i gniewu, ponieważ okazywanie tych i podobnych uczuć jest przez sprawcę ośmieszane lub karane. Bywają chwile, gdy osoba doznająca przemocy jest na tyle zrozpaczona, że zaczyna się przygotowywać wewnętrznie do wyrwania z pułapki i odejścia. Sprawca przemocy nieraz wyczuwa tę gotowość i reaguje chwilową zmianą swego postępowania. Okazuje czułość, kupuje prezenty, staje się pobłażliwy, czasem przeprasza. W miejsce lęku i rozpacz pojawia się nadzieja, że wszystko się zmieni, a zatem rezygnacja z ucieczki i dalsze utrzymanie związku. Analiza wielu związków, w których kobiety były maltretowane, ujawnia że w czasie pierwszych lat rozwijania się przemocy występuje często specyficzny cykl przemocy składający się z trzech powtarzających się faz. W fazie pierwszej narasta napięcie i agresywność sprawcy. Każdy drobiazg wywołuje jego irytację, za byle co robi awanturę, zaczyna więcej pić, prowokuje kłótnie i staje się coraz bardziej niebezpieczny. Kobieta stara się opanować sytuację i oddalić zagrożenie. Często pojawiają się u niej różne dolegliwości fizyczne, bóle żołądka i głowy, bezsenność i utrata apetytu. Wpada w apatię lub ogarnia ją silny niepokój. Czasem, nie mogąc wytrzymać tego oczekiwania sama prowokuje spięcie, żeby już wreszcie "mieć to za sobą". Następuje druga faza gwałtownej przemocy. Z mało istotnych powodów dochodzi do ataku agresji i rozładowania złości. Ofiara jest raniona fizycznie i psychicznie, znajduje się w stanie szoku. Stara się uspokoić sprawcę i ochronić siebie. Odczuwa przerażenie, złość, bezradność i wstyd, traci ochotę do życia. W trzeciej fazie, nazywanej fazą "miodowego miesiąca", wszystko się zmienia. Gdy partner wyładował już swą złość i zaczyna sobie zdawać sprawę z tego, co zrobił, nagle staje się inną osobą. Stara się znaleźć jakieś wytłumaczenie i usprawiedliwienie. Przeżywa poczucie winy, okazuje skruchę, przeprasza i obiecuje, że to się już nie powtórzy. Zaczyna okazywać ciepło i miłość. Staje się znowu podobny do tego mężczyzny, jakim był na początku związku, kiedy ofiara się w nim zakochała. Przynosi kwiaty, prezenty, zachowuje się jakby nie było żadnej przemocy. Kobieta zaczyna wierzyć, że partner się zmienił i że przemoc była jedynie incydem, który już nigdy się nie powtórzy. Ale faza "miodowego miesiąca" jest tylko przemijającym okresem i wkrótce rozpoczyna się ponownie faza narastania napięcia. Wszystko zaczyna się od nowa. Przemoc w następnym

cyklu na ogół jest bardziej gwałtowna i dłuższa, a chwile ulgi coraz krótsze. Doświadczenia miodowej fazy demobilizują ofiarę i utrwalają u sprawcy poczucie bezkarności oraz nadzieję, że następnym razem znowu sobie jakoś poradzi i uzyska przebaczenie.

III. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ NA TERENIE GMINY CZARNA

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań konieczne jest zdiagnozowanie i stałe monitorowanie rzeczywistego rozmiaru zjawiska przemocy domowej na terenie gminy.

Zjawisko przemocy domowej jest problemem trudnym do zbadania, jego skalę oszacowano opierając na statystykach Policji i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej na podstawie liczby formularzy „Niebieskich Kart” jakie wpłynęły do Zespołu Interdyscyplinarnego w 2023 r. Odzwierciedlają one przypadki ujawnionej przemocy, gdzie doszło do interwencji policji lub osoby doznające przemocy same zgłosiły problem jej występowania w rodzinie. Wiele przypadków, gdzie dochodzi do zachowań związanych z przemocą domową, nie wychodzi jednak poza „cztery ściany”. Można, więc przyjąć, że skala problemu w Gminie Czarna jest większa.

Gmina Czarna jest gminą wiejską, położona jest w województwie podkarpackim, w powiecie bieszczadzkim. W skład gminy wchodzi 17 miejscowości, które tworzą 7 sołectw.

Gminę Czarna w 2023 r. zamieszkiwało 2 343 osób, z czego 1190 stanowiły kobiety, a 1153 mężczyźni.

Do Zespołu Interdyscyplinarnego w 2023 r. wpłynęło 6 Niebieskich Kart wszczynających procedurę: „Niebieskiej Karty”. W 2023 roku kontynuowano 4 procedury NK wszczęte w latach poprzednich. Sprawcami przemocy były osoby najbliższe, a jedną z okoliczności towarzyszących aktom przemocy był alkohol. Wszystkich osób, wobec których istniało podejrzenie, że są ofiarami przemocy w 2023 roku było 8, z czego 7 osób to kobiety oraz 1 dziecko.

Tabela 1. Liczba wypełnionych w 2023 r. formularzy „Niebieska Karta-A”.

Nazwa podmiotu sporządzającego formularz NK-A	Liczba formularzy „Niebieska Karta-A” wszczynających procedurę	Liczba ponownych formularzy „Niebieska Karta-A”	Razem (suma): liczba formularzy „Niebieska Karta-A” ogółem dla danej służby
Policja	1	1	2
Jednostka organizacyjna pomocy społecznej	3	0	3
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0
Ośrodek Interwencji Kryzysowej	1	0	1
Oświata	0	0	0
Ochrona zdrowia	0	0	0
Łącznie:	6	0	6

Tabela 2. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie w 2023 roku.

Ogółem osoby dotknięte przemocą w rodzinie	kobiety			mężczyźni			dzieci			
	Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:		
		osoby starsze	osoby niepełnosprawne		osoby starsze	osoby niepełnosprawne		do 13 r.ż.	od 14 do 18 lat	niepełnosprawne
8	7	0	1	0	0	0	1	1	0	0

Przemoc domowa jest zjawiskiem trudnym do badania, ze względu na fakt, że dotyczy bardzo intymnej sfery życia człowieka. Jak podaje CBOS, szacowanie skali przemocy domowej obarczone jest dużym błędem. Ten stan jest spowodowany m.in.:

- niechęcią ofiar przemocy domowej do wszczęcia wobec sprawcy formalnych działań,
- nieufnością ofiar wobec służb pomocowych, brak wiary w skuteczność ich działania,
- niezajomością przepisów prawa i obowiązujących procedur (zarówno przez ofiarę, jak i osoby pomagające),
- brakiem wiedzy i umiejętności gromadzenia i właściwego wykorzystania dowodów w sprawie,
- przyzwoleniem na stosowanie przemocy w najbliższej rodzinie,
- akceptacją przemocy domowej w środowisku lokalnym,
- długotrwałą procedurą, która obciąża ofiarę,
- niechęcią świadków do składania zeznań (często podyktowana strachem o własne bezpieczeństwo),
- niską karalnością (większość umorzeń lub wyroków w zawieszeniu wykonania kary), co w konsekwencji często skutkuje koniecznością powrotu do codziennego funkcjonowania ze sprawcą.

Tabela 3. Najczęściej zgłaszane przez osoby pokrzywdzone formy przemocy w rodzinie.

Najczęściej zgłaszana forma przemocy	TAK	NIE
przemoc psychiczna/emocjonalna	X	
przemoc fizyczna	X	
przemoc ekonomiczna		X
przemoc seksualna		X
zaniedbywanie		X

Przemoc to najczęściej spotykana forma agresji interpersonalnej. Wciąż jednak jest to zjawisko trudne do oszacowania. Osoby doznające przemocy najczęściej ukrywają fakt bicia i wykorzystywania przed otoczeniem, rzadko również decydują się na fachową pomoc którejś z zajmujących się tym problemem instytucji.

IV. CELE I PRZEWIDYWANE EFEKTY PROGRAMU

Wszelkie cele i działania zaplanowane do realizacji w ramach tego Programu mają służyć ochronie rodzin zagrożonych przemocą oraz poprawie sytuacji rodzin doznających przemocy. W Programie określono cztery podstawowe obszary zawierające kierunki działań oraz sprecyzowano oddziaływania wobec różnych grup odbiorców;

- profilaktyka: obszar kierowany do ogółu społeczeństwa, w tym do osób i rodzin zagrożonych przemocą domową,

- ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą domową: obszar kierowany do osób dotkniętych przemocą domową (w tym do kobiet, mężczyzn, dzieci, współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, osób z niepełnosprawnością lub osób niesamodzielnych),

- ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą domową: obszar kierowany do osób stosujących przemoc domową, jak również do właściwych służb lub podmiotów zajmujących się pracą z tymi osobami,

- podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej: obszar kierowany do przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Głównym celem niniejszego Programu jest:

Zwiększenie skuteczności działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej oraz zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej na terenie gminy Czarna.

Cele szczegółowe:

1. Działania profilaktyczne i edukacyjne w zakresie przemocy domowej:

ZADANIE	DZIAŁANIA	REALIZATORZY ZADANIA	WSKAŹNIKI	TERMIN REALIZACJI
Diagnoza i analiza zjawiska przemocy domowej na terenie gminy Czarna.	<ul style="list-style-type: none">Analiza Niebieskich Kart wpływających do Zespołu Interdyscyplinarnego.Prowadzenie statystyk w zakresie zjawiska przemocy domowej.	<ul style="list-style-type: none">Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w CzarnejKPP Ustrzyki Dolne – Zespół Prewencji w CzarnejZespół interdyscyplinarny w Czarnej	<ul style="list-style-type: none">Liczba rodzin objętych procedurą NKStruktura rodzin objętych procedurą NKLiczba posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowychSprawozdanie z realizacji programu.	Na bieżąco

<p>Edukacja społeczności lokalnej mająca na celu zmianę świadomości społecznej w postrzeganiu problemu przemocy</p>	<ul style="list-style-type: none"> zakup i rozpowszechnianie informatorów, ulotek, broszur dotyczących zjawiska przemocy domowej przygotowywanie i udostępnianie materiałów o charakterze informacyjnym upowszechnianie informacji o placówkach pomocowych i programach profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej 	<ul style="list-style-type: none"> Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnej Zespół interdyscyplinarny w Czarnej Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zakupionych ulotek, plakatów, broszur Liczba sprawców przemocy objętych programem korekcyjno-edukacyjnym 	<p>W miarę potrzeb</p>
<p>Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz agresji rówieśniczej</p>	<ul style="list-style-type: none"> organizowanie czasu wolnego, zajęcia profilaktyczne z zakresu przeciwdziałania przemocy zajęcia dla rodziców w zakresie wzmocnienia kompetencji rodzicielskich, promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy 	<ul style="list-style-type: none"> Szkoła Podstawowa w Czarnej Szkoła Podstawowa w Polanie 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przeprowadzonych zajęć dla uczniów Liczba uczniów biorących udział w zajęciach Liczba spotkań z rodzicami Liczba rodziców objętych wsparciem 	<p>Minimum jeden raz w ciągu roku</p>

2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą:

ZADANIE	DZIAŁANIA	REALIZATORZY ZADANIA	WSKAŹNIKI	TERMIN REALIZACJI
<p>Zapewnienie profesjonalnej pomocy i wsparcia osobom doświadczającym przemocy</p>	<ul style="list-style-type: none"> organizacja poradnictwa psychologicznego, prawnego, medycznego praca socjalna udzielanie pomocy finansowej 	<ul style="list-style-type: none"> Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej KPP Ustrzyki Dolne – Zespół Prewencji w Czarnej 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób objętych poradnictwem Liczba rodzin objętych pracą socjalną Liczba rodzin objętych pomocą finansową 	<p>Czas realizacji programu - lata 2024-2030</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • edukowanie ofiar w zakresie przysługujących im praw • wsparcie i pomoc dzieciom w związku z występowaniem przemocy domowej • współpraca z podmiotami zapewniającymi schronienie osobom doświadczającym przemocy 	<ul style="list-style-type: none"> • Szkoła Podstawowa w Czarnej • Szkoła Podstawowa w Polanie • Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Ustrzykach Dolnych • Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej • Ośrodek zdrowia 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób skierowanych do specjalistycznych ośrodków wsparcia • Liczba odebranych z rodzin dzieci w związku z bezpośrednim zagrożenia życia lub zdrowia • Liczba zakończonych procedur NK 	
Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy i wsparcia przez osoby doznające przemocy	<ul style="list-style-type: none"> • Aktualizowanie informacji dla osób doznających przemocy zawierających dane teleadresowe instytucji • Rozpowszechnianie ulotek i broszur dotyczących przemocy domowej 	<ul style="list-style-type: none"> • Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej • KPP Ustrzyki Dolne – Zespół Prewencji w Czarnej 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba opracowanych-zaktualizowanych informacji na stronie internetowej Urzędu Gminy w Czarnej • Liczba zakupionych ulotek i broszur 	2 razy w roku

3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań na sprawców przemocy domowej:

ZADANIE	DZIAŁANIA	REALIZATORZY ZADANIA	WSKAŹNIKI	TERMIN REALIZACJI
Prowadzenie skoordynowanych oraz zintegrowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> • Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową w ramach procedury NK • Informowanie o konsekwencjach stosowania przemocy domowej • Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ustrzykach Dolnych w zakresie programów korekcyjno-edukacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej • KPP Ustrzyki Dolne – Zespół Prewencji w Czarnej • Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnej • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ustrzykach Dolnych • Zespół Kuratorskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba sporządzonych formularzy NK-D • Liczba wniosków do GKRPA w Czarnej • Liczba osób skierowanych do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym • Liczba osób które zakończyły program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy • Liczba zakończonych procedur NK z powodu ustania przemocy 	Czas realizacji programu - lata 2024-2030

	<ul style="list-style-type: none"> Wnioskowanie do GKRPA w Czarnej o podjęcie działań wobec sprawców przemocy nadużywających alkoholu 	Służby Sądowej		
Izolowanie osób stosujących przemoc	<ul style="list-style-type: none"> Wydanie przez policję nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia dla osoby stosującej przemoc Zatrzymanie osób stosujących przemoc domową w związku z popełnieniem przestępstwa znęcania się 	<ul style="list-style-type: none"> KPP Ustrzyki Dolne 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wydanych przez policję nakazów opuszczenia mieszkania oraz zakazów zbliżania się do osób pokrzywdzonych Liczba zatrzymanych osób stosujących przemoc w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa znęcania się 	Czas realizacji programu - lata 2024-2030

4. Profesjonalizacja działań w obszarze przeciwdziałaniem przemocy domowej:

ZADANIE	DZIAŁANIA	REALIZATORZY ZADANIA	WSKAŹNIKI	TERMIN REALIZACJI
Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	<ul style="list-style-type: none"> Uczestnictwo w szkoleniach resortowych Udział w szkoleniach interdyscyplinarnych 	<ul style="list-style-type: none"> Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnej Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej Zespół Interdyscyplinarnej w Czarnej 	<ul style="list-style-type: none"> liczba szkoleń dotyczących przemocy domowej – dla służb danego resortu liczba szkoleń Zespołu interdyscyplinarnego liczba osób biorących udział w szkoleniach 	W miarę potrzeb i możliwości finansowych minimum 1 raz w roku

<p>Doskonalenie strategii współpracy służb i instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Organizowanie spotkań i prac Zespołu Interdyscyplinarnego • Doskonalenie interdyscyplinarnej formuły pracy. • Wymiana informacji i doświadczeń między podmiotami realizującymi procedurę Niebieskie Karty 	<ul style="list-style-type: none"> • Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnej • Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej • Szkoła Podstawowa w Czarnej • Szkoła Podstawowa w Polanie • KPP Ustrzyki Dolne – Zespół Prewencji w Czarnej • Ośrodek zdrowia • Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego • liczba podmiotów współpracujących 	<p>Czas realizacji programu - lata 2024-2030, nie rzadziej niż co 2 miesiące</p>
---	---	---	--	--

Cel główny będzie realizowany poprzez:

- 1) systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie,
- 2) podnoszenie wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie,
- 3) szkolenie służb zajmujących się przemocą w rodzinie,
- 4) udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- 5) oddziaływania na sprawców przemocy w rodzinie.

Realizacja celów Programu zakłada:

- 1) wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 2) podniesienie świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych przemocą,
- 3) zwiększenie dostępności do pomocy specjalistycznej osobom i rodzinom doświadczającym przemocy,
- 4) podniesienie jakości usług świadczonych przez przedstawicieli instytucji realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 5) zintensyfikowanie i podniesienie jakości działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie

Przewidywane efekty:

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w gminie Czarna na lata 2024-2030 stanowi kontynuację i uzupełnienie programu realizowanego w poprzednich latach o zdobyte umiejętności i doświadczenia, których efekty będą widoczne poprzez:

- 1) zmianę postaw społeczeństwa wobec przemocy domowej,
- 2) edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie skutków stosowania przemocy,
- 3) promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy,
- 4) zmniejszanie rozmiarów zjawiska przemocy domowej wśród mieszkańców gminy Czarna,
- 5) zwiększanie skuteczności i dostępności pomocy dla osób doznających przemocy,
- 6) spadek liczby rodzin, w których interwencje Policji i innych służb zajmujących się przemocą domową podejmowane są wielokrotnie,
- 7) zwiększanie społecznej wrażliwości i zaangażowania w problematykę przeciwdziałania przemocy.

V. CZYNNIKI GWARANTUJĄCE WŁAŚCIWĄ REALIZACJĘ PROGRAMU:

1. Wsparcie działań i współpraca z samorządem, powiatowym i wojewódzkim.
2. Dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych.
3. Dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy oraz poza nią.
4. Chęć zmiany i wyjścia z kryzysu osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej.

VI. ZAGROŻENIA W REALIZACJI ZADAŃ PROGRAMU:

1. Stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy domowej.
2. Negatywne wzorce zachowań społecznych.
3. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych rodzin.
4. Brak współpracy niektórych rodzin w zakresie przezwyciężania kryzysów.
5. Problem uzależnienia od alkoholu, narkotyków, internetu.
6. Brak specjalistów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy na terenie gminy.

VII. REALIZACJA PROGRAMU:

Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w gminie Czarna na lata 2024-2030:

Odbiorcami Programu są:

1. Mieszkańcy Gminy Czarna zagrożeni przemocą domową.
2. Osoby dotknięte przemocą domową.
3. Osoby, które stosują przemoc wobec najbliższych.
4. Świadkowie przemocy domowej.
5. Osoby zawodowo zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

Odpowiedzialnym za wdrażanie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w gminie Czarna na lata 2024-2030 jest Wójt Gminy Czarna.

VIII. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Podmiotem odpowiedzialnym za monitoring i ewaluację programu będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej we współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej.

Bieżący monitoring będzie polegał na corocznym zbieraniu danych i analizowaniu realizacji konkretnych działań zawartych w Programie w roku poprzednim (załącznik nr 1). Każdy z realizatorów Programu będzie do dnia 10 lutego każdego roku dokonywał pisemnej analizy realizacji Programu. Dane te będą opracowywane do dnia 31 marca każdego roku w formie pisemnej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej we współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej.

Monitoringowi poddane zostaną następujące zagadnienia:

1. *Które zadania za rok poprzedni zostały zrealizowane zgodnie z założeniami programu?*
2. *Które zadania za rok poprzedni nie zostały zrealizowane zgodnie z założeniami programu wraz z podaniem przyczyny?*
3. *Czy istnieją nowe zadania, cele, które należałoby umieścić w Programie?*

Stały coroczny monitoring i ewaluacja programu mają na celu sprawdzanie efektywności prowadzonych działań, podejmowanych zadań i sposobów ich realizacji, by w konsekwencji zwiększać efektywność pracy poszczególnych jednostek w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie. Ważna jest szybkość reagowania na ujawniane przypadki przemocy w rodzinie, odpowiednie reagowanie i podejmowanie wszelkich dostępnych działań, by minimalizować przypadki przemocy w rodzinie, łagodzić jej skutki a także podnosić świadomość społeczną w tym zakresie. Ewaluacja programu powinna dostarczyć odpowiedzi, jaka jest trafność, skuteczność, użyteczność i efektywność programu. Powinna określić, czy

cele programu są odpowiednie do ewoluujących potrzeb. Do jakiego stopnia oddziaływanie programu przyczyniło się do osiągnięcia celu głównego, celów szczegółowych i czy odpowiada potrzebom odbiorców programu oraz w jakim zakresie można oczekiwać, że pozytywne zmiany będą trwać po zakończeniu realizacji programu.

IX. ŹRÓDŁA FINASOWANIA PROGRAMU

Realizacja zadań Programu może być finansowana:

- ze środków własnych budżetu samorządu terytorialnego
- z dotacji celowych z budżetu państwa
- ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł, w tym z Unii Europejskiej.

X. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej do dnia 31 marca każdego roku przedłoży Radzie Gminy pisemne sprawozdanie z realizacji Programu za rok poprzedni. Dane niezbędne do opracowania rocznego sprawozdania będą przesyłane w formie pisemnej do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej do dnia 10 lutego każdego roku za rok ubiegły przez podmioty zaangażowane w realizację Programu. Za pisemne opracowanie sprawozdania będzie odpowiedzialny przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego w Czarnej.

Sprawozdanie będzie zawierało także podsumowanie i wnioski płynące z realizacji działań w danym roku sprawozdawczym. Określone zostaną również priorytety i trendy w zakresie przyszłych zadań realizowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

XI. PODSUMOWANIE

Przemoc domowa jest głównym problemem przestrzegania praw człowieka. Jest zjawiskiem, którego zasięg jest znacznie większy, niż odnotowują to przeprowadzane badania i statystyki. Najczęstszymi powodami kłótni w polskich rodzinach jest brak pieniędzy, bezrobocie, nadużywanie alkoholu, niewypełnianie obowiązków domowych, trudności wychowawcze, złe stosunki małżeńskie, sąsiedzkie oraz nie rzadko choroby natury psychicznej.

Przemoc domowa jest problemem złożonym, głęboko zakorzenionym w strukturze społecznej, występuje zarówno w rodzinach tzw. dysfunkcyjnych, gdzie przemocy

towarzyszą inne problemy np. uzależnienie od alkoholu, bezrobocie, jak i w rodzinach o wysokim statusie społecznym, w których z pozoru nie ma większych problemów.

Intencją tego programu jest dążenie do integracji i aktywizacji specjalistów i instytucji w obrębie poszczególnych jego zadań w celu skuteczniejszej i kompleksowej pomocy ofiarom z jednoczesnym, pakietem działań, adresowanych do sprawców. Problemu przemocy w rodzinie nie rozwiąże się w wyniku jednostronnie podjętych działań, np. tylko spotkań z psychologiem lub prawnikiem czy też odseparowaniem sprawcy przemocy. Zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie powinno opierać się na:

- a) interdyscyplinarności działań instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem i zapobieganiem problemu przemocy,
- b) informowaniu społeczeństwa,
- c) profesjonalizmie osób pomagających,
- d) stałym podnoszeniu kwalifikacji pracowników realizujących działania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Żaden pojedynczy profesjonalista, instytucja, organizacja czy służba nie jest w stanie znaleźć kompleksowego rozwiązania problemu. Natomiast wspólne działanie umożliwia spojrzenie na problem przemocy domowej z różnych perspektyw i wypracowanie sposobu skoordynowanej interwencji. Równie ważnym aspektem przeciwdziałania przemocy domowej jest uświadomienie społeczności lokalnej i rodzinie, jako podstawowej komórce społecznej, że ich postawa i działania mają wpływ na proces przeciwdziałania przemocy domowej.

Pieczęć realizatora zadania

Załącznik nr 1 do Gminnego Programu
Przeciwdziałania Przemocy Domowej
oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej
w Gminie Czarna na lata 2024-2030

**OPIS DZIAŁAŃ ZREALIZOWANYCH PRZEZ POSZCZEGÓLNE PODMIOTY
W ROKU**

(należy przekazać do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnej do dnia 10 lutego danego roku)

1. Które zadania za rok poprzedni zostały zrealizowane zgodnie z założeniami programu?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Które zadania za rok poprzedni nie zostały zrealizowane zgodnie z założeniami programu wraz z podaniem przyczyny?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. Czy istnieją nowe zadania, cele, które należałoby umieścić w Programie?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
(podpis osoby wypełniającej)

